

HiB-INFO

Nordens största tidning för håltagning
Nummer 1
2004

Facktidningen
för håltagare!!!

DIMAS

The smart way.

Dimas nya 1100-serie

Konstruktionen på Dimas nya W 1100-serie väggsågklingor, bygger på att kraften koncentreras till en mycket liten kontaktyta mellan segment och material som skall sågas. Det ger ett verktyg som vid första ansättning är optimalt friskärande och som i sin tur ger en mjuk start.

Segmenten på Dimas nya B 1100-serie borrar, har en form som gör att borret direkt får ett stabilt fäste och därmed en stabil och mjukare start.

Electrolux Construction Products
Box 2098, 550 02 Jönköping
Tel: 036-5706000, Fax: 036-5706010
www.dimas.se

HiB's medlemslista för håltagare	4
HiB's medlemslista för leverantör samt styrelse	6
Rapport från årsmötet	7
Bilder från Bauma-mässan i München	8
Vad kostar det att utrusta en håltagare	10
Vi går på djupet med expandern	11
Bilder från World of Concrete i Orlando	12
Försäkringsfrågor	14
Kurs i entreprenadjuridik för håltagare	14
Dimas förvärvar försäljningsrätten för HRA-Combistämp	14
Toleranser för håltagare	14
Jens Sperens, miljöprisvinnare 2003	15
Rapport från höstmötet i Gränna	16
Höstmöte på Öland	16
Öppet hus hos Bo Lamm	16
Dags för ny kurs i arbete och miljö	17
HiB-Info expanderar	17
Pentruder högfrekventa elsågar	17
Dibo förbättrar sina stativ	18
Tankar för att förbättra arbetsmiljön för håltagare	20
Allt är möjligt bara någon betalar	21
Högfrekventa maskiner från Dr Bender	21

Ansvarig utgivare
Gunnar Landborg

Redaktion
Gunnar Landborg samt Patrik Sjögren

Foto nedan: Deltagare på Dimas Tour 2004

55:ans Borr & Bygg AB
Box 1168, 141 24 HUDDINGE
Tel: 08-464 99 88 Fax: 08-464 99 88

ABC-Håltagar'n Knivsta Betonghåltagning AB
Ålgrytevägen 149, 127 31 SKÄRHOLMEN
Tel: 08-97 19 17 Fax: 08-464 81 71

A-Borning i Falköping AB
Box 61, 521 02 FALKÖPING
Tel: 0515-182 40 Fax: 0515-196 86
calle@a-borning.se
www.a-borning.se

Allteknik i Kramfors AB
Elofsbacken 7, 872 63 KRAMFORS
Tel: 0612-325 03 Fax: 0612-155 25
allteknik@telia.com
www.allteknik.nu

Arnessons Betongborrning AB
Garvaregatan 7, 665 32 KIL
Tel: 0554-400 00 Fax: 0554-400 47
staff@arnessons-betongborr.se
www.arnessons-betongborr.se

Babbis Diamanthåltagning AB
Box 1018, 735 91 SURAHAMMAR
Tel: 0220-313-30 Fax: 0220-313 30

BC-Håltagning AB
Hörntorpsvägen 1 B, 746 31 BÅLSTA
Tel: 0171-594 49 Fax: 0171-594 49

Bejab Borr AB
Box 2069, 871 02 HÄRNÖSAND
Tel: 0611-245 97 Fax: 0611-274 45
bejab@work.uffors.se

Bennys Betongborrning AB
Nygatan 10, 591 45 MOTALA
Tel: 013-10 01 03 Fax: 013-10 31 83

Bergmans Betongdemolering AB
Lasarettsvägen 19, 738 30 NORBERG
Tel: 0223-205 60 Fax: 0223-205 60
bzl960d@tninet.se

Betongborrar'n i Sollentuna AB
Sulkyvägen 2, Hus 26, 163 58 SPÅNGA
Tel: 0227-145 15 Fax: 0227-140 80
hassep@betongborrar.se
www.betongborrar.se

Betonghåll i Tumba AB
Ångsvägen 3, 147 43 TUMBA
Tel: 08-530 305 91

Betonghålspecialisterna AB
Åsmyravägen 2, 821 40 BOLLNÄS
Tel: 0278-61 16 10 Fax: 0278-63 60 20
ab.betonghalspec@telia.com

Betonghåltagning i Göteborg AB
Backa Bergögata 4, 422 46 HISINGS BACKA
Tel: 031-52 50 75 Fax: 031-52 50 56
mail@betonghaltagning-gbg.se

Betonghåltagning NBT AB
Hammarby Kajväg 4, 120 30 STOCKHOLM
Tel: 08-641 30 30 Fax: 08-641 31 05
thomas@betonghaltagningnbt.se

Betonghåltagningar Nordborr AB
Verkstadsgatan 2, 856 33 SUNDSVALL
Tel: 060-66 91 20 Fax: 060-66 91 05
bertil.magnusson@norrlandskranar.se

Betongteknik Götesson & Söner, AB
PI 4246 A, 382 96 NYBRO
Tel: 0481-200 63 Fax: 0471-133 36
betongteknik@telia.com

HiB's medlemslista över håltä-

Borr och Maskinteknik i Östersund AB
Box 725, 831 28 ÖSTERSUND
Tel: 063-12 36 20 Fax: 063-12 36 22
borrteknik@mail.op.se

Borr & Sågspecialisten i Hölö AB
Idrottsvägen 7, 153 71 HÖLÖ
Tel: 08-551 576 72 Fax: 08-551 576 72
borr.sagspecialisten@tyfon.com

Borrab Bygg AB
Valsberga PL 1053, 640 60 ÅKERSSTYCKEBRUK
Tel: 0159-35 12 00 Fax: 0159-35 11 00
info@borrabbygg.se
www.borrabbygg.se

Borrelit AB, Peter
Tråkärrslättvägen 42 A, 427 51 BILLDAL
Tel: 070-731 09 13 Fax: 031-91 34 46
peter.borrelit@swipnet.se

Borrvängen Jan Fransson AB
Åsleden 5, 746 52 BÅLSTA
Tel: 0171-553 10 Fax: 0171-553 10
janne@borrvangen.se

Borttjänst i Södermanland AB
Jacobigatan 10, 647 31 MARIEFRED
Tel: 070-520 97 27 Fax: 0159-100 11

Boströms Borttjänst AB, C D
Box 2018, 871 02 HÄRNÖSAND
Tel: 0611-240 58 Fax: 0611-266 56
bostroms.borttjanst@delta.telenordia.se
www.borttjanst.se

B&W Betongborrning AB
Ljungs väg 10, 392 43 KALMAR
Tel: 0480-880 70 Fax: 0480-304 13

BSM Rivtjänst och Betonghåltagning
Box 455, 901 09 UMEÅ
Tel: 090-16 80 00 Fax: 090-77 01 90
runo.petersson@ncc.se

BTG Demol AB
Stohagsgatan 6, 602 29 NORRKÖPING
Tel: 011-10 18 81 Fax: 011-18 18 04
jocke@btg-demol.se

Bygghjälpen i Borås AB
Rammsjövägen 18, 516 94 DANNIKE
Tel: 033-10 55 90 Fax: 033-10 55 92
bygghjelpab@telia.com

Byggnadsfirman Sven Hjerterberg AB
Bygatan 3, 575 39 EKSJÖ
Tel: 0381-137 44 Fax: 0381-160 04

Caland Betonghåltagning AB
Sjögatan 6, 656 72 SKATTKÅR
Tel: 084-86 06 80 Fax: 054-86 05 70
www.caland.se

Casun AB
Hovgatan 4, 854 62 SUNDSVALL
Tel: 060-15 57 00 Fax: 060-15 60 84
casun@casun.se
www.casun.se

CBS Bygg o. Anläggningservice AB
Exportgatan 47, 422 46 HISINGS BACKA
Tel: 031-52 80 40 Fax: 031-52 80 94
cbs.bygg@swipnet.se

Crilles Betonghåltagning AB
Tegelbruksvägen 1, 757 56 UPPSALA
Tel: 018-42 10 20 Fax: 018-42 10 29

DHT Hässleholm AB
Viaduktsgatan 31, 280 23 HÄSTVEDA
Tel: 0451-373 64 Fax: 0451-373 60

D/M Håltagarna AB / Södetaälje Borrteknik
Ekbacksvägen 2, 168 69 BROMMA
Tel: 08-80 71 29 Fax: 08-704 89 10
richard@dmhaltagarna.se
Diamantborrarna AB
Box 8, 232 21 ÄRLÖV

Tel: 040-53 40 30 Fax: 040-53 40 33
mail@diamantborrarna.se
www.diamantborrarna.se

Diamanten Håltagning i Östergötland AB
Finnögatan 5, 582 78 LINKÖPING
Tel: 013-31 06 08 Fax: 013-14 54 56
diamanten.link@swipnet.se

Diamanthåltagning i Katrineholm AB
Sadelmakarbostaden Eriksberg
641 93 KATRINEHOLM
Tel: 0150-339 34 Fax: 0150-339 34

Diamantteknik AB
Brådstupsvägen 1, 129 39 HÄGERSTEN
Tel: 08-464 82 25 Fax: 08-464 89 30
janne.g@diamantteknik.se
www.diamantteknik.se

DIGO AB
Box 513, 541 28 SKÖVDE
Tel: 0500-41 88 20 Fax: 0500-43 80 20
stig-ake.ahlm@digo.se
www.digo.se

DISAB Håltagnings AB
Fornborgsvägen 20, 141 33 HUDDINGE
Tel: 08-774 40 41 Fax: 08-774 33 03
disab.haltagning@telia.com

Entreprenadhåltagning AB
Erikslundsgatan 3, 126 32 HÄGERSTEN
Tel: 08-744 08 10 Fax: 08-744 08 11

Exakt håltagning Peter Johansson AB
PI 1242 A Stensjö, 310 50 SLÖINGE
Tel: 0346-430 43 Fax: 0346-494 66
exakt@bygggtjanst.nu

FT Betonghåltagning AB
Murargatan 12, 754 37 UPPSALA
Tel: 0709-52 55 27 Fax: 018-35 04 99
info@ftbetonghaltagning.com
www.ftbetonghaltagning.com

Granitgrabbararna AB
Box 2078, 174 02 SUNDBYBERG
Tel: 08-733 13 30 Fax: 08-28 05 21

Göteborgs Betongborrning AB
Stenhusvägen 9, 463 35 GÖTA
Tel: 0520-65 71 56 Fax: 0520-65 79 06
goteborgs.betongborrning@swipnet.se

Hole At Once
Vita Huset, 740 12 KNUTBY
Tel: 0174-405 10 Fax: 0174-405 10
hole.at.once@telia.com

Hovets Håltagning
Jenny Linds gata 14, 129 52 HÄGERSTEN
Tel: 08-464 90 14 Fax: 08-464 90 18
www.hovet.se

Hålgruppen i Helsingborg AB
Box 13012, 250 13 HELSINGBORG
Tel: 042-16 22 79 Fax: 042-16 18 81
info@halgruppen.se
www.halgruppen.se

Hålmetoder KN AB
Tornväktargränd 10, 168 59 BROMMA
Tel: 08-87 81 32 Fax: 08-87 39 76
halmetoderab@telia.com
www.halmetoder.se

Hålspecialisterna i Malmö AB
Zenithgatan 66, 212 14 MALMÖ
Tel: 040-30 10 07

Håltagar'n i Laholm
Box 4015, 312 VALLBERGA
Tel: 0430-235 98 Fax: 0430-235 59

Håltagargruppen GUJA AB
Idrottsvägen 31 A, 702 32 ÖREBRO

Tel: 019-25 18 00 Fax: 019-26 02 15
info@guja.nu
www.guja.nu

Häger Diamanthålltagning AB
Roasjö, 512 92 SVENLJUNGA
Tel: 0325-62 20 69

JFC Hålltagning Syd AB
Ängelholmsvägen 35, 264 31 KLIPPAN
Tel: 0435-149 50

JL Betonghålltagning AB
Box 1137, 171 22 SOLNA
Tel: 08-27 77 72 Fax: 08-82 03 62
betonghaltagning.jl@telia.com

KanonKarlsson AB
Box 272, 645 24 STRÄNGNÄS
Tel: 0709-46 18 35 Fax: 0152-155 51
kanonkarlsson@swipnet.se

Larsson Borr AB, Owe
Box 259, 611 26 NYKÖPING
Tel: 0155-29 25 80 Fax: 0155-29 25 88
owe.larsson.borr@telia.com

LeMi Diamantbör AB
Ravingatan 12, 264 39 KLIPPAN
Tel: 0435-130 49 Fax: 0435-130 49

Ljungholms Betonghålltagning AB
Sjöbjörnsvägen 66A 117 67 STOCKHOLM
Tel: 08-645 01 399 Fax: 08-645 01 39

MSF Betonghålltagning AB
Kumlahöjden, 195 92 MÄRSTA
Tel: 08-591 430 12 Fax: 08-591 430 45

NCC AB Anläggning
Box 486, 751 06 UPPSALA
Tel: 018-16 15 14 Fax: 018-14 37 08
lars-erik.blom@ncc.se

NCC Diamant
Bultgatan 4, 302 44 HALMSTAD
Tel: 035-18 72 60 Fax: 035-21 69 61
lars.o.bengtsson@ncc.se

Nilsson Mark o Diamant
Gråmanstorp 1044, 264 91 KLIPPAN
Tel: 0435-146 50 70 Fax: 0435-71 88 55

PB:s hålltagning AB
Hövdungegatan 7, 723 51 VÄSTERÅS
Tel: 021-83 00 78 Fax: 021-83 00 78
peter.back.1@telia.com

Peder Borrare och Söner AB
Hasslingegatan 31, 421 60 VÄSTRA FRÖLUNDA
Tel: 031-47 04 70 Fax: 031-331 08 05
peder.borrare@telia.com

Peter Borrelit AB
Tråkärrslättvägen 42A, 427 51 BILLDAL
Tel: 0707-31 09 13 Fax: 031-91 34 46
peter.borrelit@swipnet.se

Pierre, Byggnads AB C
Box 11 083, 800 11 GÄVLE
Tel: 026-18 65 80 Fax: 026-14 05 80
fredrik.pierre@pierre.se
www.pierre.se

PP Såg och Borr i Gävle AB
Atlasgatan 10, 802 86 GÄVLE
Tel: 026-12 27 99 Fax: 026-51 62 91
pelle.palmqvist@ppsagoborr.se
www.ppsagoborr.se

RJO Hålltagning AB
Tingberga, 274 94 SKURUP
Tel: 0410-254 60 Fax: 0410-256 05
info@rjo.se

RIVAB i Göteborg AB
Södra Hildedalsgatan 8, 417 05 GÖTEBORG
Tel: 031-51 35 40 Fax: 031-51 62 28
bo.hornquist@rivab.nu

www.rivab.nu

Rivpartner AB
Flygplatsinfarten 10 B, 168 67 BROMMA
Tel: 08-29 71 20 Fax: 08-28 26 05
rivpartner@telia.com

SHC Hålltagning AB
Box 269, 601 04 NORRKÖPING
Tel: 011-12 39 30 Fax: 011-10 31 78
tomas.fredriksson@shc-holemaking.se
www.shc-holemaking.se

Sivox AB
Valutavägen 68, 129 34 HÄGERSTEN
Tel: 08-726 92 57 Fax: 08-726 92 57

Skanska Sverige AB
Grundläggningsavdelningen
Industrivägen 6-8, 137 37 VÄSTERHANINGE
Tel: 08-500 738 00 Fax: 08-500 738 15
pader.mickels@skanska.se

SM Betong Borrarna i Uppsala AB
Krassegatan 4, 754 47 UPPSALA
Tel: 018-25 00 45 Fax: 018-25 00 45

Smålands Betonghålltagning AB
Stohagsgatan 4, 602 49 NORRKÖPING
Tel: 011-10 76 90 Fax: 011-12 09 25

Sollefteå Såg och Borrteknik AB
Västgranvägen 232, 881 92 SOLLEFTEÅ
Tel: 0703-24 35 40
trotte.sbt@telia.com

Specialhålltagning i Göteborg AB
Ingela Gathenhielms gata 7
421 30 VÄSTRA FRÖLUNDA
Tel: 031-47 12 93 Fax: 031-47 12 02
info@specialhaltagning.nu
www.specialhaltagning.nu

Specialhålltagning i Trestad AB
Kardanvägen 15, 461 38 TROLLHÄTTAN,
Tel: 0520-42 08 80 Fax: 0520-379 05
specialhaltagning.thn@swipnet.se
www.specialhaltagningthn.com

Såg & Betongborrning i Borås AB
Box 22 056, 504 11 BORÅS
Tel: 033-13 56 00 Fax: 033-13 56 00

Såg & Betongborrning i Huskvarna AB
Fridländers väg 12, 561 39 HUSKVARNA
Tel: 036-13 52 93 Fax: 036-13 29 34

Såg & Betongborrning AB
Tagenevägen 1, 422 59 HISINGS BACKA
Tel: 031-52 01 10 Fax: 031-52 90 50

Södertälje Borrteknik/DM Hålltagarna AB
Box 5029, 152 05 SÖDERTÄLJE
Tel: 08-550 606 00 Fax: 08-550 636 00
info@borrteknik.se
www.borrteknik.se

TB:s Hålteknik AB
Box 9219, 102 73 STOCKHOLM
Tel: 08-658 22 25-44 Fax: 08-658 22 25

Team Hålltagarna AB
Skaragatan 75, 531 40 LIDKÖPING
Tel: 0510-54 76 66 Fax: 0510-54 76 67
thomas@haltagarna.com
www.haltagarna.com

TH Hålsystem AB
Tomträttsvägen 16, 129 31 HÄGERSTEN
Tel: 08-18 67 41 Fax: 070-610 69 60
tommy@th-halsystem.a.se

Tornbergs Betongborrning AB
Herrängsvägen 15, 144 64 RÖNNINGE
Tel: 08-532 543 34 Fax: 08-532 543 34

TOTAL Diamanten AB
Sångleksgatan 4 C, 215 79 MALMÖ
Tel: 040-94 90 05 Fax: 040-94 90 12
totaldiamantenab@telia.com

www.totaldiamanten.dk

TP Betonghålltagning AB
Teijo Penttinen
Box 191, 746 24 BÅLSTA
Tel: 070-760 41 10 Fax: 0171-545 50
tpbetong@hotmail.com

Umeå Hålteknik AB
Uppförsbacken 1 M, 913 41 OBBOLA
Tel: 090-77 93 00 Fax: 090-70 15 44
umea.halteknik@telia.com
www.umeahalteknik.com

Uppsala Betonghåll AB
Danmarksgatan 43, 753 23 UPPSALA
Tel: 018-17 19 60 Fax: 018-10 33 60
gunnar@betonghal.se
www.betonghal.se

Västerås Diamantborrning AB
Larslunds vägen 5, 722 31 VÄSTERÅS
Tel: 021-249 79 Fax: 021-275 10
vdb.2@telia.com

Vätterstadens Betongborrning AB
Box 9087, 550 09 JÖNKÖPING
Tel: 036-14 75 10 Fax: 036-14 75 11

Växjö Diamantborrning AB
Bävervägen 10, 352 45 VÄXJÖ
Tel: 0470-449 35 Fax: 0470-249 35
staffansamuelsson@swipnet.se

Älvsjö Betonghålltagning AB
Runtunavägen 28, 125 40 ÄLVSJÖ
Tel: 08-647 37 19 Fax: 08-749 12 55

Öhlunds Borr & Såg
Sjöbodvägen 5, 952 50 KALIX-NYBORG
Tel: 0923-211 13 Fax: 0923-211 13
rickard.ohlund@home.se

Delbar elektro väggsåg 17kw

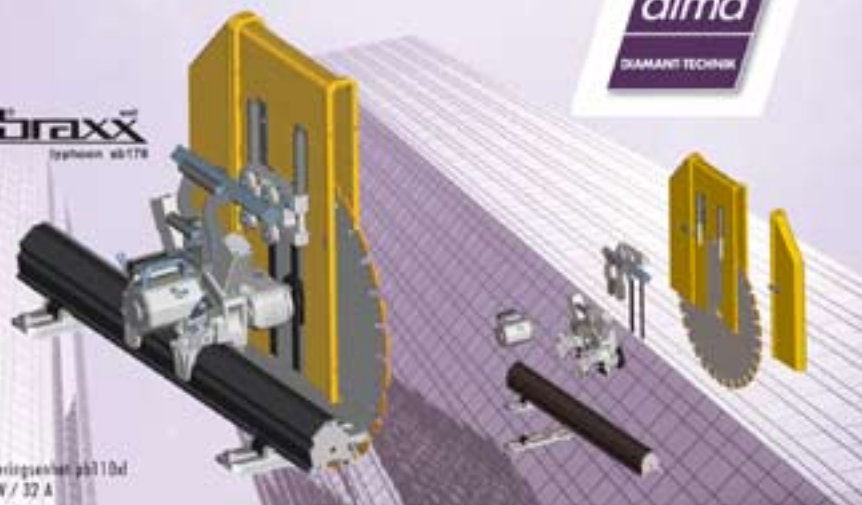
Nu blåser förändringens vind!

- > Monterad och nedmonterad på 1 minut.
- > maxialeffekt vid lägsta vikt
Tyngsta komponent 21,3 kg
- > Klinga ø | Snittdjup
700 mm | 280 mm
1000 mm | 430 mm

Power regleringsenhet på 1700W
max. 17 kW / 32 A

braxx
typhoon sb170

eurolima AB
Graf 16
S-56393 Gränna
Tel: +46 (0) 36 52 448
Mobil: +46 (0) 733 627 194
Fax: +46 (0) 36 52 579
svetiga@eurolima.com

eurolima
Diamond-Technik GmbH
Lagerstr. 402L
A-5271 Wels/Selberg
Tel: +43 (0) 643 42 4248 0
Fax: +43 (0) 643 42 4248 20
office@eurolima.com

www.eurolima.com

braxx wall
typhoon sb170

HiB's styrelse

Ordförande samt ansvarig för HiB-Info
Leif Sjögren, Hålggruppen i Helsingborg AB
Tel: 042-16 22 79 Fax 042-16 18 81
leif.sjogren@halgruppen.se

Möten och studieresor
Magnus Juthage, Specialhålltagning i GBG AB
Tel: 031-47 12 93 Fax 031-47 12 02
info@specialhaltagning.nu

Kassör
Rikard Johansson, Rijo Hålltagning AB
Tel: 0410-254 60 Fax 0410-256 05
info@rijo.se

Maskinfrågor
Mario Larsson, Arnessons Betongbörning AB
Tel: 0554-400 00 Fax 0554-400 47
staff@arnessons-betongborr.se

Vice ordförande, utbildning, hemsida samt IT
Tomas Fredriksson, SHC Hålltagning AB
Tel: 011-12 39 30 Fax 011-10 31 78
tomas.fredriksson@shc-holemaking.se

Maskinfrågor
Richard Danielsson, D/M Hålltagarna AB
Tel: 08-80 71 29 Fax 08-704 89 10
richard@dmhaltagarna.se

Utbildning
Trotte Mårdberg, Sollefteå Såg och Borrteknik
Tel: 0703-24 35 40
trotte.sbt@telia.com

Sekreterare
Lars Sandström, Sveriges Byggindustrier
Tel: 08-698 58 00 Fax 08-698 59 01
lars.sandstrom@bygg.org

HiB's medlemslista över leverantörer

Dimas AB
Box 2098, 550 02 JÖNKÖPING
Tel: 036-570 60 23 Fax: 036-570 60 10

Eurodima AB
Graf 16, 563 93 GRÄNNA
Tel: 036-524 98 Fax: 036-522 79

Hagby-Asahi AB
Box 4, 713 21 NORA
Tel: 0587-845 11 Fax: 0587-845 80

Hilti Svenska AB
Box 123, 232 22 ARLÖV
Tel: 040-53 93 00 Fax: 040-43 51 96

HRA Industriprodukter AB
Box 2053, 433 02 PARTILLE
Tel: 031-44 50 70 Fax: 031-44 26 70

Jack Midhage AB
Box 1070, 269 21 BÅSTAD
Tel: 0431-710 00 Fax: 0431-754 70

Jernevik Maskin AB
Tagenevägen 1, 422 59 HISINGS BACKA
Tel: 031-52 01 16 Fax: 031-52 90 50

Levanto Diamond Tools AB
Backa Bergögatan 9, 422 46 HISINGS BACKA
Tel: 031-52 27 00 Fax: 031-52 27 80

Maskinfirma Bo Lamm AB
Norrbäckagatan 15, 113 41 STOCKHOLM
Tel: 08-30 11 20 Fax: 08-30 11 35

Norrdiamant AB
Yttre Ringvägen 21, 915 31 ROBERTSFORS
Tel: 0934-107 80 Fax: 0934-555 73

Pullman Scandinavian AB
Industrivägen 10, 777 91 SMEDJEBACKEN
Tel: 0240-66 09 60 Fax: 0240-66 30 60

SpeDat Konsult AB
Galoppvägen 8, 177 59 JÄRFÄLLA
Tel: 08-580 330 40 Fax: 08-568 206 18

SP-Ortens Diamant AB
Terrängvägen 17, 129 48 HÄGERSTEN
Tel: 08-97 76 77 Fax: 08-88 07 47

Tyrolit Svenska AB
Box 533, 183 25 TÄBY
Tel: 08-544 715 00 Fax: 08-544 715 01

Säljes

Kärnborrutrustning
Dr Schulze BDK3, Dibo-stativ Dia ex 350, diverse
borr Ø250, 225, 200, 170, 130, 125, 100 och 68
mm. Lite använd!

Pris 25.000,- eller högstbjudande.
Tel: 0702-20 28 36

En "rubrikannons" kostar 40,-/rad exkl. moms.
Ring Lars Sandström, 08-698 58 00 eller skicka
epost till lars.sandstrom@bygg.org.

Rapport från årsmötet

Drygt 60 personer hade samlats på Hilton Airport Hotel i Kastrup för att delta i HiB:s årsmöte med påföljande Bauma-resa. Årsmötet förlöpte som planerat utan överraskningar. Leif Sjögren och den gamla styrelsen omvaldes dock med den förändringen att styrelsen förstärktes med en kraft från Norrland. Trotte Mårdberg från Sollefteå Såg och Borrteknik AB invaldes som ny styrelsemedlem.

I övrigt informerade Håkan Larsson från Partner om EU:s nya buller och vibrationsdirektiv. Dessa och framför allt vibrationsdirektivet kommer att få mycket stor betydelse för vårt framtida arbetssätt. Föreningen kommer tillsammans med leverantörer och tillverkare arbeta för att omvandla dessa teoretiska gränsvärden för vibrerande maskiner till den praktiska verkligheten. Mer info kommer ibland annat kommande HiB-Info.

Säkerhetsreglerna är översatta

Arne Holgersson på Tyrolit informerade om FEPA:s säkerhetsregler som nu är översatta till svenska. Säkerhetsreglerna behandlar bl a transport, lagring och användning av slipskivor. Då detta är av högsta vikt för oss som arbetsgivare att känna till beslutades att varje medlemsföretag erhåller ett ex, distribueras genom kansliet. Därefter avslutades mötet och deltagarna fortsatte ned till München för att besöka världens största byggmässa, Bauma München. Vi var inte ensamma! Tillsammans med 410

000 besökare från 171 länder "trängdes" vi på en drygt 500 000 kvm stor yta. Det är 100 fotbollsplaner! Mer siffror 2 801 utställare från 47 länder så alla som var där hittade garanterat någonting som intresserade dom.

Koniskt hål imponerade

En mycket givande mässa där jag själv föll för det koniska hålet dvs. där man vid förankring i betong inte enbart behöver lita på kemankare och annat utan hur man med ett koniskt hål även förankrar i själva betongen. Det känns lite säkrare

så där tycker jag som är lekman i alla fall. Skall vi titta på trender verkar det som om högfrekvent sågning är på modet. Det verkar komma mer och mer och mer om det kan ni läsa på annan plats i tidningen.

Bauma 2004

Utan tvekan så är Bauma världens största byggmässa och givetvis även störst när det gäller hålltagningsutrustning. Bauma 2004 ägde rum från den 29 mars till den 4 april i München. Mässan slog återigen rekord när det gäller besökare då det kom mer än 406.000 personer från 171 olika länder.

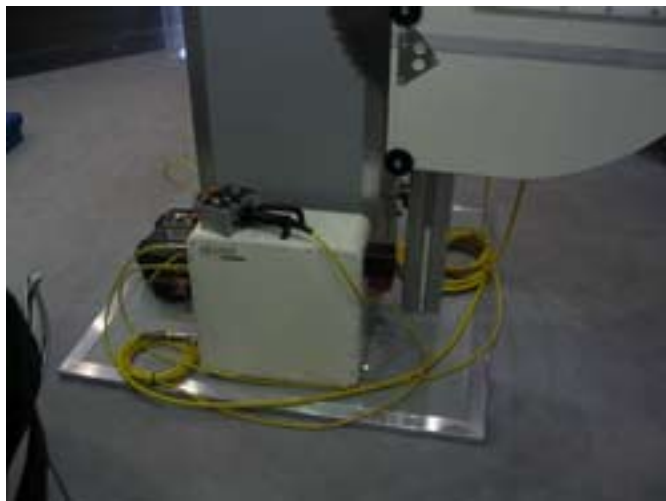
Antalet utställare var 2801 och dessa kom från 47 olika länder. Den totala utställningsytan uppgick till 500.000 m². Nu får vi vänta tills den 23-29 april 2007 då mässan återigen arrangeras i München. De som inte kan ge sig till tåls kan besöka Bauma China som arrangeras i Shanghai den 16-19 november 2004. Mässan passade på att fylla 50 år och med anledning av detta har vi sökt i vårt arkiv och hittat en bild från 1954. Denna gången väljer vi att låta bilderna berätta och vi hoppas att ni som ej hade möjlighet att vara med på plats väljer att komma ner till München om tre år.

Patrik Sjögren

Foto: Gunnar Landborg, Leif Sjögren samt München Messe.

Nya modeller från Clipper

Nu lanserar vi två nya proffs-sågar, CHW och JDW från Clipper. I samband med detta har vi introduktionspriser på alla Clipper maskiner och diamantkapklingor.

clipper

sågarna för proffsen

www.dia-trade.com
Telefon: 0934-55404

NORDDIAMANT AB

dia-trade

Vad kostar det att utrusta en håltaga-

Att utrusta en håltagare är inte billigt och det blir fort pengar av det. Dessutom får man kallt räkna med ett tufft slitage som kräver fortlöpande service av maskinerna och verktygen.

Till att börja med behövs det en mindre lastbil eller större pickup för att få plats med all utrustning som skall färdas från plats till plats. Att köpa denna typ av fordon får man kostnadsberäkna till runt 200.000 kronor. Ett alternativ är förstås att leasa fordonet till runt 3.500 kronor per månad och med en förhöjd första månadsavgift till runt 40.000 kronor. När man väl har löst problemet med vilket fordon man skall välja samt hur man skall lösa den ekonomiska biten återstår det delikata problemet med att välja rätt håltagningsutrustning. I vårt fall kommer vi att beräkna att vi inhandlar en fullständig utrustning som i sin tur får anses vara en standardutrustning. Därmed ingår inte utrustning såsom wiresåg, bilningsrobot o.dyl.

Börja med en vettig våtsug

Först och främst gäller det att skaffa en våtsug och där har vi två fabrikat som är mycket vanliga inom branschen. Dessa är Pullman och Dustcontrol varav Pullman är den som har störst marknadsandel. Priset för en våtsug ligger på knappt 20.000 kronor oavsett fabrikat. Återkommande reservdelar är evakueringspump, sugmunstycke och flottör. Evakueringspumpen ligger på drygt 4.500 kronor och en flottör på drygt 1.200 kronor. Hur ofta detta behöver bytas beror på hur man sköter sin våtsug. Sugmunstycke får i regel bytas en gång om året!

Borrmaskiner av olika slag

Som grundförutsättning för håltagningsarbeten är en handhållen bormaskin för att kunna fästa exempelvis slagankare och pinnexpander. Håltagningsbranschen har av naturliga skäl oftast valt Hilti även om det förstås finns andra fabrikat som är likvärdiga (nästan i alla fall). Priset för en passande slagbormaskin ligger på ca. 5.500 kronor och då tillkommer förstås kostnad för borr. En mindre bilningsmaskin eller kombihammare där man både kan slagborra större dimensioner samt utföra mindre bilningsarbete bör finnas med i standardutrustningen för en håltagare. Även här är Hilti ett starkt kort i leken även om andra fabrikat mer och mer gör sig gällande. Beroende på fabrikat och modell får man räkna med ett pris från 8.000 kronor upp till 19.000 kronor. Då tillkommer mejslar och borr vilket brukar kosta runt 500 kronor styck. En håltagare borrar mestadels

hål i väggar och valv vilket medför att en kärnbormaskin med komplett stativ är ett måste i utrustningen. Vanligast i branschen är stativ och maskin från HRA och Hakken även om det på senare år blivit mer vanligt med bl.a. Weka. Ett komplett stativ med kärnbormaskin går löst på 40.000 kr, men kan förstås skifta beroende på fabrikat och storlek på maskin. Det enda som i princip behövs bytas med jämna mellanrum är kol på maskinen. Något att tänka på vid val av maskin är kostnaden för reservdelar. Här kan det skilja mycket mellan de olika fabrikaten. Att välja typ av golvsåg är en smaksak, men först och främst bör man välja en golvsåg som klarar av ett sågdjup på 25-30 cm. Det finns en hel del fabrikat att välja mellan, men den som är mest populär just nu är SAWI-sågen och den ligger på ett pris runt 30.000 kronor. Andra vanliga fabrikat är Sundt, men då får man oftast lägga upp några tusenlappar till. Golvsågar är oftast tåliga maskiner, men man får nog räkna med att byta motor alternativt linda om den vartannat år. Remmar är något som ständigt får bytas vartefter de slits ut.

Väggsågar är den dyraste biten

Väggsåg är också ett tvång för en håltagare även om det kanske inte behöver ingå i vardera håltagares utrustning i och med att flera håltagare kan samsas om en väggsåg. Att välja väggsåg är inget lätt uppdrag då man först och främst skall välja mellan hydraulisk eller elektrisk. Framtiden tillhör de elektriska väggsågarna även om man i regel aldrig enbart klarar sig utan en hydraulisk väggsåg. Många väljer väggsåg efter fabrikat och är märkestrogna vilket kan bero på att man inte vill blanda de olika fabrikaten pga. olika utseende på väggskenor och väggfäste. Storlek och kapacitet på väggsågen kan skilja stort, men en väggsåg med kapacitet för att såga 30-35 cm djupt komplett med drivenhet och sågskydd kostar ca. 250.000 kronor. Ibland händer det att en väggsåg är lite överkurs i de fall man har väggar som är tunnare än 15 cm varför man då väljer att använda en handsåg eller ringsåg. Att såga för hand är oftast dyrare rent slitagemässigt, men är också mer krävande av håltagaren som får offra sin kropp i en lite otacksam arbetsmiljö. En handsåg kostar ca. 15.000 kronor och en ringsåg kostar ca. 30.000 kronor. Handsågar och ringsågar är dyra att underhålla och det är enormt viktigt att sköta det dagliga underhållet. Kalkylera med en hög reservdelskostnad!

Allehanda småting kostar också

Med ovanstående nämnda utrustning kommer man långt, men utan vattenslang

och elkabel kommer man inte någon vart. Lägg till allehanda handverktyg, vinkelslip, snabbstämp samt en och annan borraradapter så har du snart en komplett utrustning för håltagare. På senare tid har det kommit fler och fler specialverktyg såsom vattenuppsamlare och borrhvakt. Vi uppskattar att kostnaden för verktyg, slang och kablar uppgår till ca. 10.000 kronor. Specialverktyg som vattenuppsamlare och borrhvakter är rena lyxartiklar, men ack så outhärliga i en del läge. En vattenuppsamlare för mindre dimensioner går på ca. 1.500 kronor. Antalet specialverktyg avgörs av ekonomin samt hur specialiserad man har för avsikt att vara. Avslutningsvis tillkommer kostnad för att lägga upp ett grundförråd av diamantverktyg såsom borrhvakter och sågklingor. Här får man utan prut räkna med runt 50.000 kronor för ett mindre lager om 10-12 verktyg i varierande storlekar och dimensioner.

Nästan en halv miljon

Att få ihop en komplett och väl fungerande utrustning för en håltagare går på runt 440.000 kronor och då tillkommer kostnad för arbetsfordon. Som vi tidigare nämnde är det vanligast att leasa fordonet då det också är mest ekonomiskt fördelaktigast. När det gäller reservdelar och underhåll bör man nog kalkylera med ca. 20.000 kronor per år och håltagare. Den håltagare som har för avsikt att öka sin servicegrad samt specialisera sig ytterligare måste räkna med raskt ökade kostnader för inköp av nya maskiner. För att borra riktigt stora och djupa hål krävs ett speciellt borrhstativ och bormaskin som ligger på ca. 125.000 kronor. Större golvsågar och väggsågar är en förutsättning för att klara de större objekten. För att såga större fundament eller dylikt så får man räkna med att använda en wiresåg och då har man helt plötsligt en kostnad på ca. 200.000 kronor. Dagens håltagare har höga krav på sig och att underhålla en dyr maskinpark samt köpa ny utrustning och utbilda personalen på densamma medför höga omkostnader. Med denna insyn i håltagningsbranschen är det kanske lättare för utomstående att förstå vilka omkostnader vi har för att utföra beställd håltagning. Allt för ofta jämförs vi med rivningspersonal som har avsevärt lägre kostnader för maskiner och personal än vad vi har. Det händer även att vi jämförs med andra yrkeskategorier såsom elektriker eller rörläggare, men allvarligt talat. Hur stor och dyr maskinpark har dessa?

Patrik Sjögren

Vi går på djupet med expandern

Samtliga håltagare kommer för eller senare i kontakt med pinnexpander och slagankare vilket är hur naturligt som helst med tanke på att man fäster sina maskiner med hjälp av dessa. Hur stor kunskap har man egentligen om dessa hjälpmedel?

Till att börja med pratar man om expanderfunktion. Vid ett friktionsförband tas vikten av utrustningen upp av betongen genom att nedre delen på pinnexpanderen expanderar i sidled. Ett kemiskt förband bildas mellan ankarstängningen och betongen genom att en två-komponentsmassa tillförs i hålet. När man använder hakankare överförs lasten till en area i betongen som är större än borrhålets dimension. Något som man måste tänka på är hur stor inverkan en sprucken betong har och i princip kan man reducera bärförmågan med hälften. Med högre betongkvalitet kan även en högre bärförmåga uppnås, men i dessa fall föreslås det att man gör noggranna beräkningar. Man kan också uppnå en högre bärförmåga genom att öka monteringsdjupet, men detta gäller endast vid kemiska förband. Något som ökar bärförmågan är armeringsjärnen som finns i betongkonstruktionerna. De riktvärde som finns och anges är alltid uppmätta i armeringsfri betong!

Viktigt att ta hänsyn till placeringen

Vid montering av expander är det viktigt att ta hänsyn till placeringen och då i synnerhet avstånd till närmsta kant. Vid tunna väggar eller bjälklag skall man ta hänsyn till reduktionen av flera inverkan av kantavstånd. Om man monterar flera expanders i närheten av varandra måste man även ta hänsyn till centrumavståndet. Om man understiger det

optimala centrumavståndet är man samtidigt tvungen till att reducera bärförmågan. Innan monteringen av expandern är slutförd gäller det att tänka på åtdragningsmomentet. Genom att spänna ordentligt undviker man att förspänningskraften i skruven mattas ut av lastväxlingar.

Har en enorm lastförmåga

Vanliga brottsorsaker för expander är betongbrott, limbrott, expanderbrott, kant- och hörnbrott samt tvärsnittsbrott. Expanderskruvar har en praktisk lastförmåga mellan 4,5-27 kN och tillhör säkerhetsklass 2. Expanderhylsor har en praktisk lastförmåga mellan 2-14,5 kN och tillhör säkerhetsklass 2. Kemiskt ankare kan uppnå lastförmåga upp till 120 kN och tillhör säkerhetsklass 2-3. Säkerhetsklass 2 motsvarar "någon risk för allvarliga skador" och används till "klen rörupphängning" och säkerhetsklass 3 motsvarar "stor risk för allvarliga skador" och används till balkonger och trappor. Lätta laster skall dimensioneras mellan 0-5 kN, medelstora laster mellan 5-10 kN och tunga laster mellan 10-120 kN.

Praktisk lastförmåga

Pinnexpander med dimension M12 och längd 120 mm skall borraras med 12 mm och med ett håldjup på 95 mm. Montagedjupet blir då 80 mm med en minsta tjocklek på betongen om 150 mm. Den praktiska lastförmågan för denna typ av pinnexpander i K25 är 10 kN. En korrekt montering är förstås en förutsättning för att uppnå maximal praktisk lastförmåga. Vad är "praktisk lastförmåga"? Jo, detta är ett nytt begrepp som tillkom under 1993 då man ersatte det tidigare begreppet "tillåten last".

Kom dock ihåg att man måste reducera den praktiska lastförmågan om kantavståndet understiger 20 cm vid användande av M12. Som riktvärde kan man multiplicera 10 kN med 0,75 om kantavståndet är 10 cm. Som håltagare använder man pinnexpander som en temporär lösning och demonterar den så fort man är färdig med håltagningen. Därför är pinnexpander egentligen kraftigt överdimensionerad till vårt arbetsområde. Att använda en pinnexpander som är korrekt monterad innebär att den bär upp till 1 ton och monterar man en väggsåg så monterar man två pinnexpander. Då har man vips 2 tons kapacitet och så vitt jag vet finns det ingen väggsåg som väger över 50-60 kg om man inkluderar sågmotor, skydd, sågräls och rälsstöd.

Prata med din leverantör

De uppgifter som denna text bygger på kommer från Hilti och de som vill gå in ännu djupare bör ta kontakt med sin leverantör eller försäljare. Olika fabrikat och tillverkare kan ha olika värde dock bör de inte vara allt för stor skillnad. Dock kvarstår det faktum att många personer underskattar den kapacitet som en expander besitter. Man väljer ofta att överdimensionera vilket förvisso är bättre än att underdimensionera. Se därför denna text som en ren upplysning!

Branschens företag

Vi har återigen gjort en årlig genomgång av leverantörerna inom håltagningsbranschen och funnit att det överlag mestadels är en nedåtgående omsättning bland företagen. Statistiken som används är uttagna på D&B den 16 april 2004. Det är i princip endast Tyrolit och Hagby som har ökat sin omsättning medans övriga har tappat i omsättning.

Företag	Anställda
Omsättning	
1. Dimas	84
154,4	
2. Tyrolit	33
127,7	
3. Hagby	80
100,3	
4. HTC	25
60,1	
5. Midhage	7

Mässkalender

Batimat 2004, St.Petersburg
14-17 september 2004
www.primexpo.ru/batimat/eng

Bauma China 2004, Shanghai
16-19 november 2004
www.bauma-china.com

World of Concrete 2005, Las Vegas
18-21 januari 2005
www.worldofconcrete.com

Conexpo/Conagg 2005, Las Vegas
15-19 mars 2005
www.conexpoconagg.com

Sidor att besöka på nätet

IACDS
Internationella håltagarorganisationen
www.iacds.org

CSDA
Amerikanska håltagarorganisationen
www.csda.org

Diamantentreprenörernes Brancheforening
Danska håltagarorganisationen
www.diamantboring-skaering.dk

Sveriges Byggindustrier
Organisation för Sveriges bygg & anläggare
www.bygg.org

Word of Concrete 2004

Senaste upplagan av World of Concrete arrangerades i Orlando den 17-20 februari. Detta var sista gången som mässan alternerar runt i USA då man framöver enbart kommer att satsa på Las Vegas.

Denna gången fanns det 1500 utställare på plats. Mässan var välbesökt, men dessvärre finns det inga siffror att ta del av. När det gäller utställare som riktar sig till håltagningsbranschen så fanns i stort sett hela den amerikanska säljarkåren på plats. De som gjorde störst intryck var Dimas-organisationen som hade montrar både inomhus och utomhus. Man deltog med Dimas, Partner och Target! Pentruder visades upp av sin nya återförsäljare i USA och det var i Diamond B-monter de fanns att finna. Ett företag som också fanns på plats både inomhus och utomhus var Hilti. Även dessa imponerade stort! Vi som var på plats fick ta del av en hel del nyheter och när det gäller svenska företag och maskiner fick man bl.a. se HTC och Ermator. Nu får vi vänta tills nästa år då mässan arrangeras i Las Vegas den 18-21 januari.

Text och foto: Patrik Sjögren

Du hålltagare: Vill du stå och borra
onödigt länge, i en besvärlig arbetsmiljö,
med borrhäklar som tar dåligt och slits
i förtid, maskiner som överbelastas och
själv få belastningsskador, led-
förslitningar och vita fingrar?

Naturligtvis inte. Använd Joker.

MED JOKER ÄR DU INTE LÅST TILL DIN MASKIN

Arbetet blir roligare, säkrare, effektivare. Och du kan sköta kringarbetet medan borrhållningen pågår.

- **Matningen går automatiskt** och anpassas efter motståndet. Allt möts med rätt matningskraft och konstant effektuttag.
- **Konstant effektuttag** skötar både borrhållningen och borrhållningsmaskinen, som naturligtvis håller längre.
- **Maskinisten slipper** obehagliga arbetsställningar (förslitningsskador) och vibrationsskador som aldrig går över.

Titta in på
www.joker.se
 eller ring
 SpeDat Konsult AB
 08-580 330 40

JOKER NEW!
 Lönar sig på alla sätt.

Försäkringsfrågor

HiB har under våren tillsammans med BRIM startat ett arbete för att försöka få ner våra försäkringspremier. Våra försäkringar är höga och tyvärr kan de bli ännu högre och det kan till och med bli så illa att försäkringsbolaget vägrar Dig försäkring.

Anser försäkringsbolaget Ditt företag vara en alltför dålig risk så står det dom faktiskt fritt att neka försäkringsskydd, men så illa skall det väl ändå inte gå. Helen Claesson, försäkringsmäklare och vår kontaktman på BRIM kontaktade oss för en tid sen och ville bilda en arbetsgrupp/bollplank för hur vi sänker, eller åtminstone, inte höjer våra försäkringspremier. Ett lovligt initiativ!

Bakgrund

Under de senaste 10 åren har premiemarkanden såväl internationellt som i Sverige varit mjuk, dvs breda villkor till låga premier. I Sverige berodde detta bl a på att försäkringsmäklarna gjorde sitt intåg på marknaden samtidigt som utländska försäkringsbolag etablerade sig. Den ökande konkurrensen innebar breda villkorsomfattningar och följden blev givetvis en ökad skadefrekvens. En hög kapitalavkastning hade tidigare försvarat ett visst underskott i premieuttaget, men när börsen dök och lönsamheten sjönk så drog dom utländska försäkringsbolagen tillbaka sina filialer. För att öka lönsamheten hos de kvarvarande svenska bolagen började de köpa upp och fusionera sig med varandra. Allt detta har bidragit till att vi fått en kraftigt försämrad konkurrens på den svenska marknaden.

Premier

Premierna har ytterligare försämrats på grund av försäkringsbolagens ökade kostnader för återförsäkring beroende av både inhemska och internationella naturkatastrofer. Effekten av den 11 september har trappats av men bolagen lider fortfarande av de senaste årens omfattande internationella naturkatastrofer.

Motorfordonsförsäkringen har också ökat, men det beror på att försäkringsbolagen fått ett ökat ansvar för personskador. Här är t ex. alla whiplash-skador en mycket stor orsak till att premien i många fall tyckts rusa.

Skador

Om vi tittar på vår bransch och håltagningsbranschen specifikt är det framför allt stölderna av material och utrustning som påverkar premien negativt. Annars görs ju de största utbetalningarna efter brand- och vattensskador. Ditt företags skadestatistik påverkar både premie och självrisk. Helene

ser en tendens till att försäkringsbolagen inför villkorsinskränkningar vid för höga skaderesultat. Det blir därför allt viktigare att vi själva aktivt arbetar och tänker skadeförebyggande. Förutom självrisk och nedskrivningar drabbas ju företaget även av kostnader till följd av nedlagd tid i samband med skadan.

Därför tänk skadeförebyggande:

- Försvara tillträdet genom inhägnat område
- Ordna bra belysning och försök skapa öppna ytor runt containers
- Lås containern även under dagtid
- Ifrågasätt besökares tillhörighet
- Försök ha uppsikt över material och verktyg

HiB har som sagt tillsammans med BRIM bildat en arbetsgrupp för att försöka ta fram förslag på skadeförebyggande åtgärder. Har Du idéer eller goda exempel hör gärna av Dig antingen till HiB:s kansli eller till Helen Claesson på BRIM.

Specialiserat för byggsektorn

BRIM är Sveriges enda försäkringsmäklare som är helt specialiserat på försäkringslösningar för byggsektorn. Dessutom tillhandahåller man även juridisk och kommersiell rådgivningsservice. Det är också BRIM som tagit fram vår branschanpassade HiB-försäkring. Helene

när Du på tel 08-441 89 71 eller email:

hc@brim.se

Lars Sandström

Dimas förvärvar försäljningsrätten för HRA-Combistämp

Helge R Andersson var en av de absolut första med ett riktigt smidigt och enkelt borrarstativ under 1980-talet. Succén var ett faktum! Nu går historien vidare i och med att Electrolux Construction Products den 1 maj 2004 förvärvade rättigheterna till borrarstativsystemen GYRO 50 och GYRO 40 från HRA Industriprodukter AB. Produktionsutveckling och tillverkning kommer därmed framöver att ske på deras verksamhet i Partille. Borrarstativen kommer att marknadsföras och säljas under varumärket Dimas. För kunderna betyder detta att man vid beställning av färdiga produkter eller reservdelar härnäst skall vända sig till säljbolaget för Dimas eller Partners produkter.

Patrik Sjögren

Kurs i entreprenad-juridik för håltagare

Den 24 oktober träffades ett femtontal HiB-are i den lilla pittoreska skånska staden Simrishamn för en duvning i entreprenadjuridik. Adv. Peter Falk från Advokatfirman Foyen o co i Malmö var kursledare och specialnugade oss i temat "Offerter, Hur tolkar Du ett anbud och vilka reservationer skall jag lämna". Peter har ett förflutet som entreprenadjurist på Sveriges Bygginstrument, men driver sedan tioåret en egen byrå i Malmö. Peter företräder i mycket stor utsträckning oss småföretag. Peter skall ha stort tack för en mycket bra och personlig kurs där det gavs rikliga tillfällen för deltagarna att få svar på egna frågor och problemlösningar. Det finns alla anledningar för oss att återkomma till Peter när den nya AFU:n tagits!

Lars Sandström

Toleranser för håltagning

"Att hållatoleranser och utlovade gränsvärden är en av de saker som skiljer yrkesmannen från amatören."

IACDS, The International Association of Concrete Drillers and Sawers har tagit fram mätregler och toleranser som är lika för alla håltagningsföretag oavsett var i världen vi arbetar. HiB har nu översatt dessa till svenska och de finns att tillgå på föreningens hemsida på internet.

Meningen med att ta fram toleranser och gränsvärden för håltagningsarbeten är givetvis ett steg i vårt kvalitetsarbete. Vad garanterar vi för något? Om vi skall ta upp ett hål på 200 mm hur snett kan vi borra? Vid spåråkning på 30 meter hur snett kan vi säga och i förhållande till vad? Med toleranser och mätregler ges alltså klara direktiv om vad som är ett professionellt arbete! Med dessa handlingar kan vi vid en ev. tvist med vår beställare visa att vi utfört arbetet enligt internationella bestämmelser.

Lars Sandström

Jens Sperens, årets miljöprisvinnare

HiB:s miljöpris delades ut för första gången på höstmötet i Gränna. Priset skall delas ut i samband med Demotech- mässan vartannat år till den leverantör eller tillverkare som bidragit till utvecklingen av håltagningsbranschens bästa arbetsmiljöprodukt! Pristagaren utses i samråd mellan HiB:s styrelse och dess medlemmar.

Miljöpriset 2003 tilldelades Joker. Juryns motivering: "Joker visar på ett föredömligt sätt hur man kan förbättra håltagarens arbetsmiljö samtidigt som man ökar produktiviteten och sänker produktionskostnaden. Detta manar till efterföljd". Priset som består av tre delar mottogs av Jens Sperens. Vinnaren får: presentera sin produkt på föreningens årsmöte, får på föreningens bekostnad följa med på ett internationellt mässbesök (årets pristagare följde med till Bauma 2004. Föreningen bekostar flygresor, tre hotellnätter, frukost, årsmötesmiddag och transfer. Allt till ett värde av ca 7 500 kronor) samt 3 st. fria 1/2 sidors annonser i branschens ledande håltagningsstidning, HiB-Info. HiB:s ordföranden Leif Sjögren sa i en kommentar om priset: - Att detta är

Jens Sperens lyckligt miljöprisvinnare samt Leif Sjögren (föreningens ordförande).
Foto: Gunnar Landborg

ett sätt för oss entreprenörer att uppmuntra våra leverantörer och tillverkare till att skapa och ta fram arbetsmiljövänliga produkter. Genom HiB:s Miljöpris uppmuntrar vi leverantörer och tillverkare att hela tiden

förbättra håltagarens arbetsmiljö! Dessutom bidrar vi genom annonseringen i branschens ledande håltagningsstidning att få våra medlemsföretag att köpa produkten!

Lars Sandström

**PROVA FRAMTIDENS
S GTEKNIK**

HAGBY-ASAHI AB
Tfn: 0587-845 00. Fax: 0587-845 80.
E-post: hagby@hagby.se. Internet: www.hagby.se

TEKNISKA DATA:

Max. klinga diameter	1500 mm
Max. skärdjup:	680 mm
Max. axeleffekt:	18 kW
Max. Inmatad effekt:	22 kW
Vikt HF-motor:	11 kg
Vikt såghuvud:	32 kg

**Ring och boka tid
för demokörning!**

Hagby, Nora 0587-845 00
Hagby, Stockholm 08-19 41 10
Skåne, Jan Sjöholm 070-311 70 45

Rapport från höstmötet i Grän-

I samband med Nordcon-mässan höll Håltagningsentreprenörerna sitt höstmöte på Ribbagården i Gränna. Mötet föregicks av att den numera pensionerade f d riksåklagaren Brynolf Wendt höll ett mycket intressant och underhållande föredrag under ämnet "Skoj och rackarspel – ett omistligt inslag i samhällslivet".

Alla åhörarna ett tjugofemtal personer kände nog igen sig lite till mans. Gränsen mellan vad som är lagligt och olagligt är kanske inte alltid så solklar! Brynolf Wendt talade också mycket om etik- och moralfrågor och hur viktigt det är att man lever som man lär! Efter dessa sedelärande historier kände vi småföretagare oss styrka och kunde glatt kasta oss över höstmötesfrågorna.

HiB-pärmen presenterades

Här presenterades bland annat HiB-pärmen. Som medlem i HiB skall Du under hösten ha erhållit ett ex av HiB-pärmen. Det är en snygg A4-pärm och här kan Du samla all information om HiB och Sveriges Byggindustrier. Här finns bl.a. flikar för Toleranser, Branschspecifika tillägg, Riskbedömning, Arbetsmiljöfrågor, Inköpsavtal mm. Har Du inte fått pärmen så kontakta HiB:s kansli 08- 698 58 73. Ett första utkast till broschyr om toleranser för håltagningsbranschen presenterades av Lars Sandström: IACDS, The International

Foto: Gunnar Landborg

Association of Concrete Driller and Sawers har tagit fram mätregler och toleranser som är lika för alla håltagningsföretag oavsett var i världen vi arbetar. HiB har nu översatt dessa till svenska, men fortfarande kvarstår vissa oklarheter. Broschyren med toleranser kommer förhoppningsvis att vara klar och tryckt till 2004 års stämma. För övrigt på Kastrups flygplats den 1 april, se separat artikel.

Toleranser och gränsvärden

Meningen med att ta fram toleranser och gränsvärden för håltagningsarbeten är givetvis ett steg i vårt kvalitetsarbete. Vad garanterar vi för något? Om vi skall ta upp ett hål på 200 mm hur snett kan vi borra? Vid spårsågning på 30 meter hur snett kan vi såga och i förhållande till vad? Med toleranser och mätregler ges alltså klara direktiv om vad som är ett professionellt arbete! Med dessa

handlingar kan vi vid en ev. tvist med vår beställare visa honom att vi utfört arbetet enligt internationella bestämmelser. Att hålla toleranser och utlovade gränsvärden är en av de saker som skiljer yrkesmannen från amatören. Informationsbroschyren "En presentation av HiB" presenterades. Broschyren var speciellt framtagen att användas vid vår monter på Nordcon-mässan. Medlemsföretagen kan kostnadsfritt beställa broschyren från kansliet.

Vinnaren av montertävlingen

Vinnaren i vår montertävling presenterades! Arne Andersson från Arnessons Betongborrning AB i Kil var den som kryssade flest rätt i Juthages mycket svåra tävling! Med över hundra ifyllda tävlingsformulär visade det sig att Mario hade hela 9 rätt av 10 möjliga. Första pris en resa till Bauma 2004. Grattis Arne!!!

Lars Sandström

Öppet hus hos Bo Lamm i Stockholm

Tyrolit har stängt sitt Stockholmskontor och har inlett ett samarbete med Bosse Lamm. Onsdag-torsdag 28-29 april hade man öppet hus. HiB-Info följer naturligtvis regeln och entreprenörandan. Bjuder man på mat så kommer vi. Jag upplevde det som ett trevlig, positivt och välarrangerat öppet hus. Sonny var i sitt esse när han fick demonstrera nya elsågen från Hydrostress. Tyrolit har duktig och trevlig personal med stort kunnande, så man funderar varför man inte tror på Stockholmsmarknaden, utan hatar fram och tillbaka med olika lösningar. De produkter man har är bra och förtjänar ett bättre öde än att trängas i tränga lokaler utlagda på konsult. Bosse Lamm är duktig och välkänd i branschen, men även han förtjänar ett bättre öde än ett halvsatsande bolag som inte vet varken ut eller in.

Gunnar Landborg

Höstmöte på Öland

HiB:s höstmöte kommer i år att hållas den 10–11 september på Strand Hotell i Borgholm. Programmet är så länge preliminärt. Fredagen den 10 september kl. 11.30: samling till lunch därefter ett späckat program där bl.a. Hans Åkerlund från Stockholms Byggmästareförening kommer att berätta om vilka skyldigheter och rättigheter vi har som arbetsgivare. Den här informationen är skraddarsydd för HiB:s medlemmar och grundar sig på de erfarenheter och problem som Ni som håltagare och småföretagare dagligen kommer i kontakt med. Vi kommer att informera om arbetstider (vilka skyldigheter och rättigheter har AG och AT avseende arbetstider i byggbranschen?), utvecklingsavtalet (hur skall ett UVA-möte gå till? Kan facket kräva att UVA-möten skall hållas? Kan facket även bestämma när UVA-mötet skall hållas?), utländsk arbetskraft (hur kan vi gemensamt stoppa oseriös verksamhet? Vad gäller och hur hanterar vi den nya situationen med 10

nya medlemsländer?), reseersättning och traktamente (när skall trakt utbetalas? Kan man träffa särskild ök med AT avseende resor och trakt?) samt facklig utbildning (vilka fackliga utbildningar skall en AG betala ersättning för?). Övriga programpunkter är genomgång av AB, AFU och branschspecifika tillägg, leverantörerna informerar, HiB kommer att presentera en branschanpassad Kvalitets- Miljö- och Arbetsmiljöplan, föreningen informerar m.m. Avslutning kl. 17.00 därefter gemensam middag. HiB-Open vår golftävling kommer att avgöras lördagen den 11 september på närbelägen golfbana. Start för golfen kl. 08.00 och avslutas kl. 15.00. Kallelse och ytterligare information kommer att sändas ut till medlemsföretagen i början av augusti.

Lars Sandström

Dags för ny kurs i arbete & miljö

HiB arrangerar en ny kurs i "Arbete och Miljö" (yrkesbevis). Kursen riktar sig till samtliga håltagare som arbetat minst 4200 timmar i yrket. Kursen avslutas med skriftlig tentamen. Efter godkänd tentamen erhålles yrkesbevis. Vi ber de företag, som har personal att utbilda, anmäla detta till HiB. Utbildningen är förlagd till Quality Hotel Winn i Huskvarna. Kostnaden inkluderar helpension med del i dubbelrum. Kurstiden är bestämd till 6-10 december dvs. vecka 50. Kursavgiften är 18.000:- per deltagare, men studiebidrag om 10.000:- per deltagare utges till medlemmar i HiB. Din anmälan sänder du snarast till vårt kansli. Anmälan skall innehålla företagsnamn samt namn på

kursdeltagaren och hans/hennes privata adress samt personnummer.

Kursledare är Harry Eklund (hydraulik), Lars Sandström (förhållande underentreprenör och beställare), Leif Sjögren (beräkningar och matematik), Hilti (infästningar och handverktyg), Previa (ergonomi) samt leverantör som visar maskiner och går igenom verktygslära. En arbetsmiljökonsult kommer att gå igenom el-lära, transporthantering, lastkoppling, skyddsavspärrning samt ergonomi.

Lars Sandström

Dibo förbättrar sina stativ

Hagbys leverantör Dibo har utvecklat sin beprövade borrarstativskonstruktion Diaflex på flera punkter. Bland annat har matarhuset blivit stadigare, vinkelinställningarna har fått fasta snabbblägen och transportvagnen har blivit mindre och lättare. Dessa förbättringar leder bl.a. till att vibrationerna minskar. I och med att borrarstativvagnen är nedbantad har den blivit lättare och smidigare att placera i

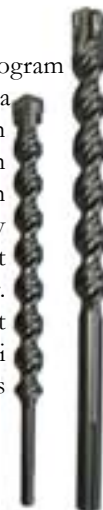
trånga utrymmen. Borrarstativvagnen kan nu enkelt dras igenom normala 60 cm dörrar. Stativet är 2-4 meter högt och samtidigt stadigt och klarar håltagning upp till 750 mm borrdiameter.

Patrik Sjögren

Nya hammarborr från Joran

Midhage AB utvecklar sitt program och har som strävan att kunna erbjuda de olika verktyg som efterfrågas på håltagarmarknaden i bästa kvaliteter. Vid sidan om programmet med olika typer av kärnborr så har man nu tillfört ett sortiment av hammarborr. De är av välkänd, hög kvalitet från Joran (Irwing) och finns i alla dimensioner, med SDS Plus eller SDS Max-fäste.

Patrik Sjögren

HiB-Info expanderar

Diamantentreprenörernas Brancheforening kommer att delta i HiB-Info from. nästa utgivning av HiB-Info. Detta innebär bl.a. en hel del reportage och nyheter kommer från Danmark kommer att publiceras. Vi väl därför passa på och hälsa vårt grannland välkommen till HiB-Info. Redaktionen tror att detta kommer att innebära ett stort lyft för tidningen vilket givetvis kommer våra läsare och medlemmar till gagn.

Patrik Sjögren

Jernevikén hyr ut:

Borrigg
Hörfrekvens bormotor
Diamantborrkronor i
valfri dimension från
600 – 900 mm.

Hyra borrigg	320.-/dag
Hyra 16 Kw motor	640.-/dag
Diamantslitage:	
Ø 700 mm debiteras	2.000.-/mm
Ø 800 mm	2.200.-
Ø 900 mm	2.500.-

Andra dimensioner offereras på begäran
Minsta debiterade diamantslitage 0.5 mm.

Jernevikén Maskin AB
+46-(0)31-52 01 16
Tagenevägen 1
+46-(0)31-52 90 50

Tel

Fax

Pentruder högfrekventa elsågar

Ordet högfrekvens är ett uttryck som ofta används för att beskriva en typ av elektrisk växelström, nämligen växelström med en högre frekvens än de 50 Hz som finns i ett vanligt 3-fas växelströmsnät.

Effekten är proportionell till hastigheten (v/min). En elektrisk motor med en bestämd storlek kan producera en högre uteffekt om varvtalet på motorn höjs. Detta kan göras genom att öka frekvensen på växelströmmen till motorn. För att få motorn att rotera snabbare måste också magnetfältet rotera snabbare och detta görs genom att öka frekvensen på växelströmmen. Om motorns vridmoment hålls konstant kommer effekten att öka proportionellt med frekvensökningen. Om frekvensen dubblas, dubblas också varvtalet på motorn och om vridmoment hålls konstant dubblas alltså uteffekten.

Effektivt system

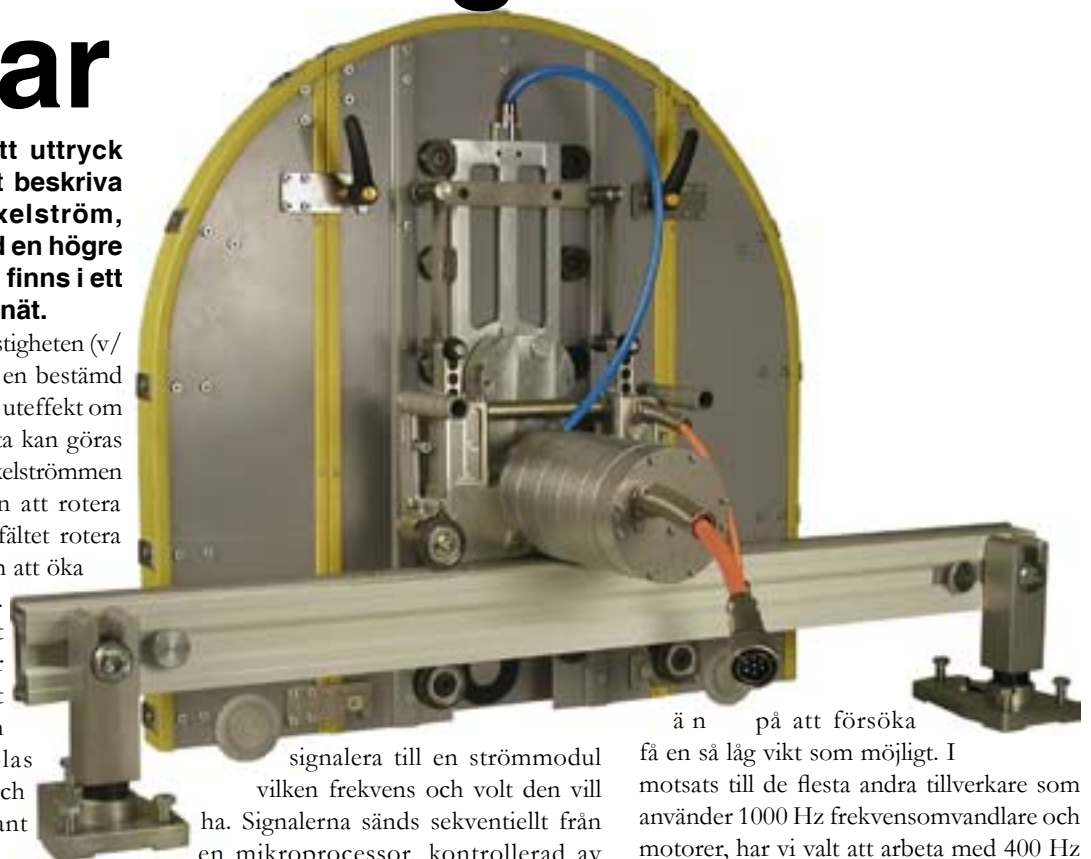
En betongsåg bör vara så lätt som möjligt och därför har hydrauliska maskiner länge dominerat branschen. En hydraulisk motor kan producera en hög uteffekt trots liten storlek och låg vikt. Nackdelen är att på grund av förluster i hydraulsystemet måste elmotorn, eller någon annan typ av motor, producera runt 40-50% mer effekt än vad som faktiskt kommer ut på sågspindeln.

Högfrekvens i USA

Högfrekvensmotordrivna sågar har använts i USA sedan 1960-talet när några smarta människor började använda 400 Hz roterande generatorer och motorer från startmotorutrustningen i militärflygplan. I Europa och de flesta andra länder har håltagare föredragit hydrauliskt drivna maskiner och först nyligen har några mindre högfrekvensmotordrivna maskiner kommit ut på marknaden. Högfrekvensteknologin har idag utvecklats så långt att elektroniska frekvensomvandlare som drivaggregat för högfrekvensmotorer nu är ett intressant alternativ till hydraulik.

Frekvensomriktarens funktion

Förenklat kan man säga att en frekvensomvandlare först likriktar 3-fas ström till likström och sen bygger frekvensomvandlare upp en sinusvåg med den önskade frekvensen genom att

ä n på att försöka få en så låg vikt som möjligt. I motsats till de flesta andra tillverkare som använder 1000 Hz frekvensomvandlare och motorer, har vi valt att arbeta med 400 Hz som nominell frekvens. Skillnaden är att en fyrpolig motor som drivs av 400 Hz kommer att rotera med en nominell hastighet på 12 000 v/min. En fyrpolig motor som drivs av 1000 Hz kommer att rotera med en nominell hastighet på 30 000 v/min. Eftersom vi på Tractive föredrar att basera vår utveckling av nya maskiner på sunda principer, var 1000 Hz aldrig ett alternativ. Att få lager att överleva i den tuffa omgivningen som en betongsåg innebär, är inte lätt och en sådan lösning kommer att ge kunderna fler problem på lång sikt. Vi kör våra motorer med en nominell frekvens. Detta gör att lager får en avsevärt längre livslängd o c h maskinen är tillförlitlig utan behov av frekvent service. Att driva en motor med 1000 Hz är ett billigt sätt att få en relativt stark motor med en låg vikt. Men det är för många nackdelar med ett sådant system, lagerlivslängd och överhettningsproblem är bara ett par. Eftersom vi kör våra motorer på 12 000 v/min har vi en viss straffvikt, men det går att kompensera för detta genom att välja en motor av hög kvalitet. Denna handbyggda motor ger ca. 30% mer uteffekt än en "standardmotor"

signalera till en strömmodul vilken frekvens och volt den vill ha. Signalerna sänds sekventiellt från en mikroprocessor, kontrollerad av mjukvara, som tillverkar något som liknar sinusvågor anpassade för 3-fas växelström. Sinusvågorna består av "byggstenar" som representerar en viss volt under en viss tid. Genom att kontrollera vissa parametrar kan en ström/spänning med den önskade karakteristiken tillverkas. Ett problem med den här tekniken är att den icke perfekta sinusvågen kommer att ge en viss störning tillbaka till strömkällan. Därför måste ett filter anpassat till applikationen i fråga utvecklas vilket filtrerar bort den här störningen så bra som möjligt. Vissa kriterier måste uppfyllas för att maskinen ska uppfylla de i det här fallet applicerbara lagar och förordningar som finns.

Konstigt nog är inte alla maskiner som idag erbjuds på marknaden utrustade med filter.

400Hz kontra 1000Hz

Som nämnts tidigare, fördubblas motoreffekten om vridmomentet hålls konstant och motorns rotationshastighet fördubblas. Teoretiskt kan man alltså säga att ju högre frekvens desto mindre och lättare kan motorn vara för samma uteffekt. Men det finns en praktisk sida av allt och vi på Tractive har lagt mer vikt på tillförlitlighet

och är också mycket dyrare att producera. Vi är trots detta övertygade om att detta är rätt väg att ta eftersom tillförlitlighet är en mycket viktig faktor.

Högfrekvens kontra hydraulik

En av de mest uppenbara fördelarna med en högfrekvensmotor driven såg i jämförelse med en hydrauliskt driven såg är att för samma storlek på säkring, kan man få mer effekt på spindeln. Ett hydraulsystem får kämpa för att nå upp till 60% effektivitet när det är nytt medan ett högfrekvenssystem enkelt ger 75-85% effekt totalt sett över hela förväntade livstiden. Ett högfrekvenssystem är helt enkelt effektivare. Detta innebär att om 20 kW driver frekvensomvandlaren, är uteffekten på spindeln minst 15 kW. Detta betyder också att det finns mer effekt att såga betong med, med samma säkringsstorlek, och att jobbet kan göras snabbare. Innan marknadspriserna anpassar sig till den lägre kostnaden för att såga betong med ett högfrekvenssystem kommer det alltså att vara möjligt att öka sina vinster om man använder sig av en högfrekvenssåg. Att högfrekvenssystemet är mindre är också en uppenbar fördel. Kraftaggregatet är betydligt lättare, en Pentapak 415 väger endast 17.5 kg, medan Pentapak 20 med jämförbar effekt väger 125 kg. Nackdelen är att såghuvudet blir tyngre pga. elmotorn. En hydraulisk Pentruder 6-12 såg väger ca 20 kg och en

Pentruder 6-8HF

Den nya Pentruder 6-8HF är lättviktare: liten, lätt och med mycket uteffekt. Med sin 15 kW motor klarar Pentruder 6-8HF lätt av klingor upp till 800 mm. Det här är ingen hobbymaskin utan ett fullgott alternativ för den professionelle håltagaren. Pentruder 6-8HF har ett nytt och ännu lättare rälssystem som tillsammans med den låga vikten på sågen, endast 25.5 kg.

Pentruder 6-12HF

Tro det eller ej, men med sin 15 kW motor ligger Pentruder 6-12 HF inte långt efter sin större hydrauliska kollega Pentruder 6-16 men har fortfarande en bit kvar till de prestanda den hydrauliskt drivna 8-20 maskinen erbjuder. Växellådan med två växlar ger bra varvtal för klingor ända upp till 1200 mm och sågen är helt enkelt urstark.

Högfrekvensmotorn kan med ett

22 kW och på den lägsta växeln ger sågen hela 420 Nm på spindeln. Vikten på såghuvudet är endast 24.5 kg och den avtagbara 22 kW motorn väger 15.5 kg. Pentruder 8-20HF är redan nu leveransklar tillsammans med en 15 kW motor. Hösten 2004 kommer 22 kW motorn och frekvensomvandlaren ut på marknaden. Genomtänkt in i minsta detalj för att ge högsta tillförlitlighet. Nämnas kan t ex. att chassit är tillverkat av höghållfast aluminium fräst ur ett stycke. Detta gör att chassit är lätt, men fortfarande mycket starkt och stabilt. Motorn är vattenkyld för att ge maximal effekt och tillförlitlighet. Matningsmotorerna är helt skyddade i chassit. Inga elektriska komponenter förutom kopplingarna kommer i kontakt med betongslam eller vatten. Växellådan som reducerar varvtalet från motorn har snedskurna, slipade kugghjul tillverkade i högsta F1-kvalitet. Växellådan skyddas av en slirkoppling om motorn skulle stanna plötsligt vid fastklämning av en klinga. Slirkopplingen håller för flera hundra tvärstopp innan lamellerna bör bytas. Även sågarmen skyddas av en slirkoppling. Många års användning i de hydrauliska sågarna vittnar om slirkopplingens effektivitet.

Ergonomi

Betonghåltagning är ett tungt jobb, men Tractive försöker dra sitt strå till stacken för att underlätta operatörens jobb. Rälssystemet är helt oöverträffat både när det gäller vikt, stabilitet och flexibilitet.

Marie Peil (Tractive) för HiB

6-12HF + motor 31 kg. Den extra vikten på motorn uppsågs dock av att motorn mycket lätt och snabbt kan monteras och tas bort från såghuvudet. Säkerligen kommer högfrekvenstekniken visa sig vara överlägsen de hydrauliska maskinerna på de flesta punkter. För stora jobb där maskinerna och hydraulaggregaten inte flyttas runt alltför mycket är dock den lägre vikten på det hydrauliska såghuvudet ett stort plus.

Pentruder väger 19 kg 12 kg = Den extra motorn

enkelt och snabbt handgrepp tas av från sågen så den tyngsta maskindel operatören behöver lyfta är 20 kg sågenhet. Motorn väger 12 kg. Med lätta elkablar istället för hydraulslangar och ett kraftaggregat på 17.5 kg istället för ett hydraulaggregat på 125 kg är tidsbesparingen vid uppsättning och transport helt enkelt oöverträffbar.

Pentruder 8-20HF

För klingdiametrar upp till 2000 mm är Pentruder 8-20HF det riktiga valet. En växellåda med fyra växlar ger kraft vid varje klingstorlek. Högfrekvensmotorn är på hela

Högfrekvensmaskiner är framtiden inom håltagningsbranschen och tillverkarna vill lösa varandra med att presentera nyheter. Med anledning av detta kommer vi att försöka beakta detaljer extra framöver. Fler presentationer och utförligare rapporter från andra tillverkare kommer att publiceras via förord som läsare har mycket att se fram emot.

Tankar för att förbättra arbetsmiljön och vardagen för en håltagare

Att vara håltagare är ingen dans på rosor precis och både arbetsmiljön och vardagen är tuffare än någonsin. I själv verket borde det vara tvärtom med tanke på alla tänkbara hjälpmedel och nya maskiner som framtagits under de senaste åren. Dessutom har nya avtal och lagar tagits fram för att ytterligare förbättra arbetsmiljön för de anställda. Kraven på arbetsgivaren från myndigheternas sida har höjts vartefter och branschen har infört krav på kvalitetsdokumentation såsom ISO9000 osv. Hur kan det då egentligen ha blivit så fel?

Frågan är inte enkel och svaret är nog inte bara ett, men den mest troliga orsaken till problemet är nog att tillgången är avsevärt större än efterfrågan. Hård konkurrens pressar fram åtgärder som resulterar i att arbetsmiljön blir åsidosatt samt att man kalkylerar med risker som man normalt sätt inte vågar tänka på. Till slut är det ändå priset som avgör! Dock går det inte att räkna med att det skall gå att köpa en bättre begagnad Skoda till priset av en ny Mercedes. Den bilhandlare som hade sålt sin nya Mercedes till priset av en bättre begagnad Skoda hade ganska snabbt försatt sig själv i en ohållbar situation. Konkurs hade till slut varit enda utvägen! Förlorare blir då leverantörer och stat då det är dessa som får reda upp den situation som bilhandlaren försatt sig i. Exakt samma situation är det som pågår inom håltagningsbranschen sedan ett par år tillbaks och situationen kommer antagligen att bli värre efter den 1 maj 2004 då f.d. öststaterna invaderar vårt land.

Arbetsmiljö under all kritik

Anställda blir lidande då deras arbetsmiljö allt som oftast är under all kritik pga. att arbetsgivaren nekar inköp av skyddsmaterial eller vägrar kalkylera med de risker som arbetet innebär. Utbildad personal riskerar dessutom i kombination med inkompetent arbetsledning att utföra håltagning som i sin tur kan leda till stora skador på både konstruktioner och människor. Dessa skador skall sedan ersättas av både försäkringsbolag och myndigheter i form av sjukförsäkring osv. När konkursen är ett faktum står även skattemyndigheterna på förlorarnas sida för att inte tala om alla leverantörer som också förlorar pengar. Vem är det som tjänar på denna typ av utveckling? I princip är det bara beställaren som vinner något även om det endast är på kort sikt. På längre sikt riskerar

håltagningsbranschen att åderlätas då det blir färre företag som har möjlighet att fortsätta under dessa villkor.

Orimliga villkor

Det kommer med all säkerhet att bli färre håltagningsföretag och de som finns kvar kommer att vara mobila över hela landet. Att detta resulterar i ett avsevärt högre pris för beställaren råder det inget tvivel om. När det krävs avancerad utrustning och utbildad personal i kombination av erfaren samt kvalificerad arbetsledning kommer det således endast att finnas ett litet fåtal att tillgå. I det läget är det beställaren som förlorar och hur kommer det att bli för de beställare som ofta har en kort framförhållning eller de som inte kan förutse att håltagning krävs. Akuta problem såsom vattenläckage o.dyl kommer inte att kunna tillfredställas då ett håltagningsföretag omöjligt kan hålla kompetent personal eller erforderlig utrustning under dessa orimliga villkor för att endast tillgodose dessa kunder. Totalt sätt är alla förlorare!

Dela upp i tre kategorier

För att komma till stånd med en lösning på detta finns det endast en väg att gå. I Storbritannien har man sedan länge löst problemet genom att dela upp håltagningsföretag i tre kategorier. Dessa är högre klass, lägre klass samt de som ej är klassade. De som ej är klassade äger ej rätt att utföra någon typ av håltagning och är således ej auktoriserade. Lägre klass får utföra mindre håltagning såsom borrar i vägg och valv samt golvsågning i betongplatta på mark. Högre klass får utföra all typ av håltagning, men för att bli klassad krävs det att man är medlem i branschorganisationen. I sin tur har branschorganisationen en hel del krav som håltagningsföretaget måste uppfylla för att bli klassad. Denna typ av system kan man mycket väl jämföra med de avtal och lagar som reglerar exempelvis de arbeten som en elektriker utför.

Uppsatta kriterier avgör klassen

Branschorganisationen får klassa de ansökande efter uppsatta kriterier där man t.ex. kan införa klasser såsom A och B. Klass A får utföra all typ av håltagning, men för att bli godkänd för denna klass kan då följande krävas: den som står som ansvarig för verksamheten skall ha minst 10 år inom yrket som håltagare samt att kompetens likställande byggingenjör skall finnas inom företagsledningen. För att bli

godkänd som klass B kan följande krävas: den som står som ansvarig för verksamheten skall ha minst 5 år inom yrket som håltagare. Utöver dessa krav skall samtliga anställda håltagare innehava godkänt yrkesbevis utställt av "BYN" samt att företaget innehaver en entreprenadförsäkring med minst 30 miljoner i försäkringsbelopp. En självklarhet är även att företaget ej har skatteskulder o.dyl.

Då bör arbetsmiljön bli bättre

Genom att införa ett liknande system kommer man att vinna enormt mycket på detta. Försäkringsbolag kan komma att kräva att all håltagning utförs av auktoriserad håltagare om eventuella skadeståndskrav eller skador skall regleras vilket kan jämföras med det system som gäller för skador i våtutrymme. Försäkringskassan får mest troligt ett mindre uttag av sjukdagar då arbetsmiljön kommer att bli bättre för den enskilde håltagaren. Skattemyndigheterna kommer att få in mer medel i statskassan då de oseriösa företagen får det allt tuffare att vara verksamma inom branschen. Att arbetsmiljön blir bättre på detta sätt kan det inte råda några tvivel om då alla får vara verksamma och arbeta under samma villkor. Ge oss en chans att arbeta under humana villkor!

**Annonsera i nordens
största
håltagningstidning!**

**Ring Lars Sandström
08-698 58 00.**

Du håltagare:

**Besvärlig arbetsmiljö,
svagskärande borrar,
överbelastade maskiner,
egna belastningsskador,
ledförlitningar och
vita fingrar.**

Eller Joker?

**Titta in på www.joker.se eller ring
SpeDat Konsult AB 08-680 330 40**

Allt är möjligt, bara någon betalar...

Jag, som företagare, tycker att vi fått ett konstigt samhälle. Man hör anställda tala om att man måste ta ut föräldraledigheten annars går man miste om den. Så jag kan inte jobba mellan X - Y. Man måste ta ut ledigheten vid inskolning av barn för annars går man miste om den. Jag kan inte jobba över för det lönar sig inte och då går jag miste om bidrag. Man skall pröva så många olika yrken som möjligt, så man får en bra bakgrund.

Någon annan betalar ju utbildningen. Helst skall man teoretiskt utbilda sig till något som sammanfaller med ditt intresse, även om det inte finns möjlighet att få någon anställning inom yrket. Någon annan betalar! Nu ska arbetsgivaren betala även en tredje sjukskrivnings vecka och förslag ligger på att arbetsgivaren skall betala 25% av långtidssjukskrivningarnas kostnader. Någon annan skall betala. Elektrikerna gick ut i strejk bl.a. för att de upplever stress på sina arbetsplatser. Om de upplever stress 24 timmar på en månad, kräver de 25% lönepåslag och 1 extra semesterdag. Naturligtvis har facket tolkningsföreträdere. Någon annan betalar! Jag känner mig

diskriminerad bara för att jag är arbetsgivare. Som arbetsgivare med anställda har jag inte kunnat ta ut barnledighet. Inte tagit ut fem veckors semester per år. Inte kunnat vara hemma när jag känt mig dålig. Har press på mig och känner mig oftast stressad. Jag tycker jag borde ha samma rättigheter som andra. Om jag som enmansföretagare inte har något arbete ett par veckor borde jag få A-kassa. Naturligtvis är det någon annan som betalar.

Så det borde vara så ut

Det jag inte får ut i barnledighet, ledighet för studier, utebliven semester osv. borde jag få spara och gå i pension några år tidigare, naturligtvis med full lön från samhället, för det är ju någon annan som skall betala, t.ex. sjukkassan. Även de dagar som jag arbetat när jag varit sjuk borde jag få ta ut i tidigare pension med 80% lön. Och det bästa: - då jag känner mig stressad mer än 24 timmar per månad, vilket jag alltid gör och dessutom ska ha tolkningsföreträdere, skall jag kunna skicka in anmälan till Sjukassan och få 25% av min lön från Staten i kompensation och en extra pensionsdag per månad detta inträffar. Med alla papper och uppgifter som Staten kräver, är det en bidragande orsak till min stress,

för om jag slapp betala arbetsgivaravgifter, moms och bolagsskatt skulle jag inte bli så stressad. Därför är det rimligt att de betalar. Om samhället var jämlikt och företagare kunde utnyttja samhällets förmåner och bidrag och fick ersättning för vår stress, så skulle pensionsåldern för oss företagare vara 55 år. Tänk så skönt att avveckla företaget och få ut full pension. Då skulle man kunna bli konsult och bara jobba deltid t.ex. 40 timmar i veckan med lön och ersättning från Staten. Naturligtvis skall vi då inte betala skatt för man får inte stressa pensionärer.

*Företagare för jämlikare samhälle,
Gunnar Landborg*

Hilti Svenska AB
www.hilti.se
info@se.hilti.com

Högfrekventa elmaskiner från Dr

Att framtiden tillhör de högfrekventa elmaskinerna råder det inget tvivel om. Med anledning av det väljer vi att publicera en kort artikel om det utbud som Dr Bender erbjuder.

Med steglös varvvalsreglering från 0-550 varv/minut ger det perfekta varvtal för borrar dimensionerna 150-900 mm. Orca WX 10 E med en vikt på 21,5 kg är därmed en av marknadens starkaste bormotorer med högfrekvensteknik. I kombination med frekvensomvandlare från Dr Bender (12,5 kg) kan du nyttja högfrekvensmotorer

mellan 8-16 Kw. I dagsläget fungerar den med följande maskiner: handsågen Squantina, Beluga bormotorer samt Orca bormotor.

Motorn kan aldrig överbelastas

Motorn kan inte överbelastas, motorn tar inte emot mer än 16.000 Watt, får den 16.001 Watt stannar motorn. Motorn kan aldrig brinna. Steglös varvvalsreglering är applicerad på motortoppen, för bekväm och snabb reglering av varvtalet under drift. Både frekvensomvandlare och motor är vattenkylda. Om vattenkranen är stängd stannar motorn när den blivit överhettad. Öppna man vattenkranen kylls motorn omgående ner och startar.

Enorm kapacitet

Jernevikens Maskin utrustade CBS inför ett kommande håltagningsuppdrag i Varberg. Detta blev ett mycket lyckat projekt då man verkligen lyckades med det man givit sig in på. Borrar kapaciteten var avsevärt bättre än man kunde ana och borrar slitaget blev lägre än förväntat. Därmed var både beställaren och håltagaren nöjda! Man borrade hål med dimensioner på 700, 800 och 900 mm. Med en borrarjunkhastighet på ca. 1-3 cm

per minut kan man inte mer än säga att det var ett mycket bra resultat.

Viktiga faktorer

För att lyckas så här väl krävs det förstås att en del viktiga faktorer uppfylls. Erfaren håltagare, stabilt stativ, bra bormotor samt rätt diamantsegment. Det skall bli intressant att se framöver hur utvecklingen ter sig för de högfrekventa elmaskinerna.

Patrik Sjögren

LEVANTO diamond tools

**Diamond Tools for the stone industry,
construction and mining.**

FINLAND • Levanto Oy • Teollisuustie 5 • 02700 Kauniainen
Tel: +358 9 511 470 • Sales: +358 9 5114 7466 • Fax: +358 9 5114 7470
SWEDEN • Levanto Diamond Tools AB • Jenny Linds gata 16 • 129 52 Hägersten
Tel: +46 8 556 343 80 • Fax: +46 8 556 343 81
SWEDEN • Levanto Diamond Tools AB • Backa Bergögata 9 • 422 46 Hisings Backa
Tel: +46 31 522 700 • Fax: +46 31-522 780

www.levanto.fi

SpeedhammerTM - Nyhet i vårt sortiment

Nytt, extra kort borrhuvud gör att
borrdammet går direkt in i spiralen för
utmatning.

Patenterad dubbelspiral tar
bort damm från hålet
snabbare än konven-
tionella borrar.

Ny karbidspets.
Självcntrerande.
Aggressivare skärvinklar.
25% mer volframkarbid.
Borrar 25% snabbare.

Kromvanadinkärna. Extra härdning
ger ett starkare borr.
Finns i alla dimensioner 4 mm - 32 mm.

Jack Midhage AB
Tel: 0431-71 000
Fax: 0431-75 470

269 21 Båstad
info@midhage.se
www.midhage.se

Midhage

Håltagarens bästa vän!

Sedan starten 1966, har Pullman utvecklat, tillverkat och marknadsfört bygg-, industri- och specialsugare. Företaget har sitt säte i Täby, 2 mil norr om Stockholm. Fabriken är sedan 1985 lokaliserad i natursköna Årjäng i Värmland. I nära samarbete med håltagare i Sverige har flera framgångsrika sugare tagits fram. PSS2000, slamavskiljaren, är ett exempel på hur Pullman leder utvecklingen. PV350P, våtsug med utkastarpump, har funnits på marknaden i 35 år och är en trogen arbetskamrat till många håltagare. Sedan några år tillbaka har Pullman även en serie stoftsugare. PVL finns i tre modeller, konstruerade för hög prestanda och god filterekonomi.

Ring, maila eller faxa för mer information. Besök oss även på www.pullman.se

Pullman Scandinavian AB, Tel: 0240-66 09 60, Fax 0240-66 30 60, Epost: info@pullman.se

Den 11- 21 nov 2004 drar HiB österut!

Följ med oss till Kina...

Den 16-19 november besöker vi Bauma- Shanghai, Kina HiB arrangerar en kombinerad studie- och mässresa till Kina. Vi besöker bl a Peking, Xian och Shanghai. Peking arrangerar som bekant OS 2008 så såväl rivning som nybyggnation är i full gång och det skall vi titta närmare på. Vi kommer också att göra studiebesök hos leverantörer och tillverkare av borrh- och sågutrustning!

Vi avreser från Arlanda med Air China em torsdagen den 11:e. Anländer till Peking på förmiddagen den 12 november. Den 13 -15:e är det dags för Peking och sightseeing, Kinesiska muren, Himmelska fridens torg, Den förbjudna staden, studiebesök rivnings- och byggarbetsplatser mm. Den 16:e tar vi nattåget till Xian. Anländer på morgonen den 17:e till Xian där vi bland annat besöker det som kallas för det 8-e underverket - terrakottaarmén. Xian var för ett par tusen år sedan huvudstad och kulturellt centrum för Kina. På eftermiddagen den 18:e flyger vi till Shanghai. Den 19:e mässbesök, Bauma- Shanghai. Den 20:e sightseeing i Shanghai och mässbesök. Den 21:e på förmiddagen hemresa med Air China, ankomst Arlanda samma dag.

Kostnad

Flyg, från Stockholm, skatter, hotell, frukost, transfers, visumhantering, tåg ca 22 500,-
Enkelrumstillägg: ca 4 000,-

Vi har 40 flygstolar och det är principen först till kvarn som gäller!
Anmäl Ert intresse till kansliet redan nu!

Intresseanmälan

Faxas till HiB:s kansli

Fax 08-698 59 01

Email: lars.sandstrom@bygg.org

Ja, jag/vi är intresserade av att följa med på HiB:s Kinaresa och önskar ytterligare information.

.....
Företag

.....
Adress

.....
Postadress

.....
Faxnr

E-mail adress

.....
Prel antal personer

Anslutningsflyg

.....
Uppgiftslämnare

Effektiv sticksågning med Hydrostress nya kedjesåg CSH40

Oavsett om Dina
öppningar är:

- Små
- Triangelformade
- Koniska
- Komplicerade
- Begränsade

kan Du lita på oss
TYROLIT Hydrostress

TYROLITs verktyg är:

- Snabba
- Innovativa
- Ekonomiska

Hydrostress kedjesågar:

- Tar det tuffa med
det smidiga
- Är nr. 1 ifråga
om teknologi
- sågdjup 40 cm,
vikt 10,5 kg